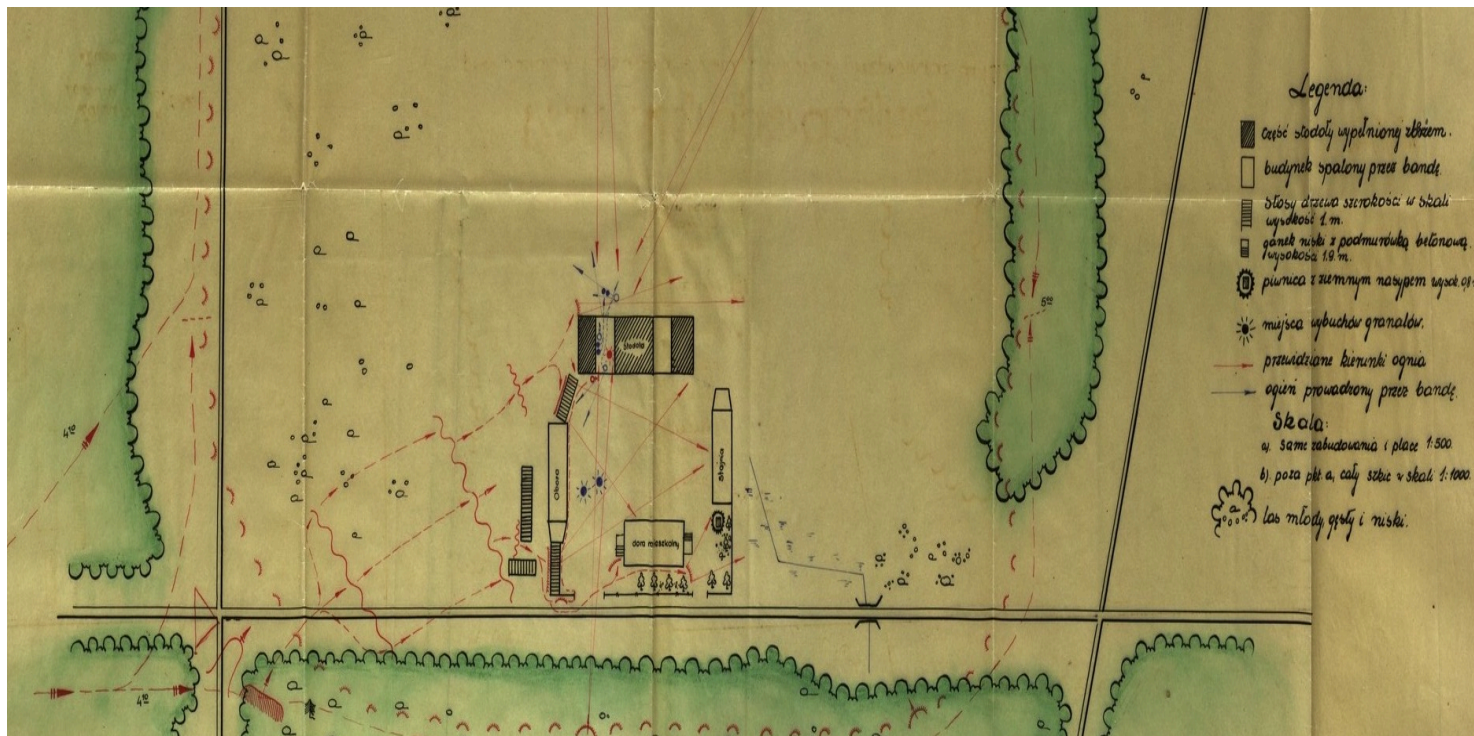

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/103336,Radiostacja-z-wyrokiem-smierci-Zasadzka-na-czlonkow-oddzialu-Narodowego-Zjednocz.html>

Plan akcji operacyjnej skierowanej przeciwko patrolowi Franciszka Kmiółka ps. „Bogdan”, przeprowadzonej przez UB i KBW 16 IX 1951 r. (z zasobu IPN)

ARTYKUŁ

Radiostacja z wyrokiem śmierci. Zasadzka na członków oddziału Narodowego Zjednoczenia Wojskowego

OKRES HISTORYCZNY

(1948-1956) Stalinizm w Polsce

Autor: ELŻBIETA STRZESZEWSKA 15.09.2023

16 września 1951 r. w walce z wojskiem KBW oraz funkcjonariuszami UB poległ

żołnierze oddziału partyzanckiego NZW – Franciszek Kmiotek ps. „Bogdan”, Franciszek Ampulski ps. „Tęcza” oraz Julian Nasiadko ps. „Ostry”.

Wydarzenia, które miały miejsce tego dnia w leśniczówce w pobliżu miejscowości Jurgi (gm. Goworowo, pow. Ostrołęka), stanowiły część bezwzględnego planu funkcjonariuszy bezpieczeństwa zmierzających do likwidacji oddziału partyzanckiego dowodzonego przez Jana Kmiotka ps. „Wir”, „Fala”, „Mazurek”.

Realizacją tego planu, w ramach sprawy operacyjnej o krypt. „Lancet”, zajmował się Edward Wasilewski, wprowadzony podstępem do oddziału agent bezpieczeństwa o ps. „Wierny”, „Huragan”, „Ramzes”, „Marek”.

Jan Kmiotek ps. „Wir”, „Fala”, „Mazurek”, żołnierz Armii Krajowej, Zrzeszenia WiN i Narodowego Zjednoczenia Wojskowego, dowódca oddziału partyzanckiego, stracony w więzieniu mokotowskim, przy ul. Rakowieckiej w Warszawie 7 VIII 1952 r. (fot. z zasobu IPN)

Jan Kmiotek ps. „Wir”, „Fala”, „Mazurek” (po prawej, oznaczony cyfrą 2) wraz z bratem Franciszkiem, żołnierzem jego oddziału ps. „Leszek”, „Mundek” i „Bogdan”, poległym 16 IX 1951 r. w trakcie obławy przeprowadzonej przez UB i KBW (fot. z zasobu IPN)

Zdrajca w szeregach

Podając się za „kapitana Marka”, emisariusza podziemnej organizacji niepodległościowej, zdobył zaufanie partyzantów oraz uzyskał niebagatelny wpływ na funkcjonowanie oddziału. Pozbył się też dowódcy – w konsekwencji jego działań Jan Kmiotek wyjechał do Katowic, gdzie został aresztowany 27 sierpnia 1951 r.

Następne działania „kapitana Marka” zostały skierowane przeciwko pozostałym członkom oddziału partyzanckiego: Franciszkowi Kmiotkowi ps. „Bogdan”, Franciszkowi Ampulskiemu ps. „Tęcza” oraz Julianowi Nasiadce ps. „Ostry”.

Franciszek Kmiotek (pierwszy od lewej, oznaczony cyfrą 1) wraz z bratem Stanisławem (pierwszy od prawej), jego żoną Stefanią oraz dziećmi (fot. z zasobu IPN)

Franciszek Kmiotek ps. „Leszek”, „Mundek” i „Bogdan” - drugi od lewej, oznaczony cyfrą 2, (fot. z zasobu IPN)

**Franciszek Kmiótek ps. „Leszek”,
„Mundek” i „Bogdan” (po prawej)
oraz Franciszek Ampulski ps.
„Tęcza”, „Zbyszek” - żołnierze
oddziału partyzanckiego,
dowodzonego przez Jana Kmiotka
ps. „Wir”, „Fala”, „Mazurek”,
polegli 16 IX 1951 r. w trakcie
obławy przeprowadzonej przez
UB i KBW (fot. z zasobu IPN)**

**Franciszek Ampulski ps. „Tęcza”,
„Zbyszek” - żołnierz oddziału
partyzanckiego dowodzonego
przez Jana Kmiołka ps. „Wir”,
„Fala”, „Mazurek”, poległy 16 IX
1951 r. w trakcie obławy
przeprowadzonej przez UB i KBW
(fot. z zasobu IPN)**

Zaplanowano zwabienie ich w zasadzkę. Przynętę stanowiła informacja o mającej dotrzeć do oddziału radiostacji wraz z obsługującymi ją radzistami. Zadaniem patrolu „Bogdana” miała być ochrona radiostacji i jej obsługi. Niepodejrzewający podstęp partyzanci zostali zwabieni do leśniczówki niedaleko m. Jurgi, gdzie 15 września „kapitan Marek” przekazał im radiostację i nakazał:

„[...] sprzęt ten ukryć na punkcie w leśniczówce K. i pilnie strzec go do czasu przybycia rzekomych radzistów [...]”.

W okrążeniu

Akcję rozpoczęto 16 września o świcie. Uczestniczyli w niej: 1. i 3. kompania oraz pluton zwiadu II Baonu z I Brygady KBW, a także funkcjonariusze UB. Zdecydowano, że obie kompanie wejdą w skład „grupy okrążeniowej”, natomiast szturm przeprowadzi pluton zwiadu, zaopatrzony w gaz łzawiący, psy służbowe i radiostację.

Około godz. 5.00, poprowadzeni do leśniczówki przez agenta „Marka”, żołnierze KBW okrążyli jej zabudowania. Pół godziny później podchodząca do stodoły grupa szturmowa została zauważona przez otoczonych partyzantów. Padły pierwsze strzały: kula uszkodziła żołnierzowi KBW rękaw munduru, jednak nie został on ranny. Wywiązała się obustronna strzelanina, w trakcie której partyzanci, próbując przedrzeć się przez pierścień oblężenia, rzucili

„[...] trzy granaty obronne, jak również wyszli ze stodoły, zaczęli krzyczyć do żołnierzy aby wycofali się”.

Niestety wybuchy granatów wywołały pożar stodoły.

Według opisu akcji operacyjnej, przeprowadzonej przeciwko patrolowi „Bogdana”, Franciszek Kmiołek i Franciszek Ampulski zostali w trakcie walki ranni. Ostatecznie obaj ponieśli śmierć z ręki „Ostrego” (pisownia zgodna z oryginałem):

„Zaraz po wrzuceniu granatu [...] bandyta ps. »Tęcza« i dowódca patrolu ps. »Bogdan« wybiegli przeciwnymi drzwiami na dwór [...]. Północna część obstawy, widząc to, otworzyła po nich ogień raniąc obóh powyżej kolan. Po wybuchu granatu ze stodoły tymi samymi drzwiami wybiegł ostatni bandyta ps. „Ostry” ubrany po cywilnemu, widząc rannych bandytów, z których jeden klęcząc trzymał ręce do góry, z P.M.-43 oddał do nich kilka serii, trafiając jednego i drugiego w głowę. Ta sama część obstawy otworzyła ponownie silny ogień, trafiając bandytę „Ostry” trzema pociskami w brzuch i jednym w szczękę. Bandyci zostali zabici 5. do 9. m. na północ od stodoły”.

Ślady doczesne

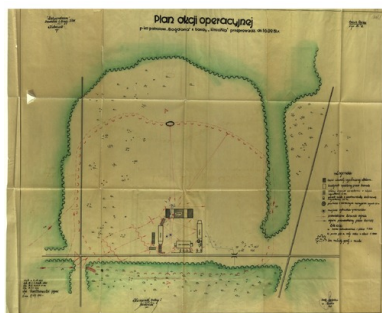
Po ustaniu walk, żołnierze KBW wraz z członkami przybyłej na miejsce ochotniczej straży pożarnej i mieszkańcami okolicznych wiosek ugasili palące się szczątki stodoły i zapobiegli rozprzestrzenianiu się pożaru na pozostałe zabudowania. Na pogorzeliisku odnaleziono spalone resztki dostarczonej wcześniej przez agenta bezpieczeństwa radiostacji.

Akcję zakończono ok. godz. 8.00. Ciała zabitych partyzantów zostały przewiezione do prosektorium przy ul. Oczuki w Warszawie. Ich dalszy los pozostaje nieznan.

Przebieg wydarzeń, do których doszło 16 września 1951 r., znany jest nam przede wszystkim z akt sprawy operacyjnej o krypt. „Lancet”, zawierających raporty składane przez „zasłużonego” agenta bezpieczeństwa, Edwarda Wasilewskiego, oraz przez funkcjonariuszy UB prowadzących akcje skierowane przeciwko żołnierzom podziemia niepodległościowego. Ich narrację uzupełnia „Opis akcji operacyjnej przeprowadzonej przeciwko patrolowi »Bogdana« z bandy »Kmiołka« w dniu 16.09.1951 roku” zatwierdzony przez mjr. Michała Kubaszka, dowódcę I Brygady KBW, i kpt. Antoniego Bobina, wz. szefa Sztabu.

Twarze bohaterów przedstawionych powyżej wydarzeń możemy poznać dzięki wyjątkowej teczce zawierającej fotografię żołnierzy podziemia niepodległościowego z pow. Ostrów Mazowiecka. Przetrwwały one do naszych czasów za sprawą ppor. Jerzego Kossewskiego, funkcjonariusza Powiatowego Urzędu ds. Bezpieczeństwa

Publicznego w Ostrowi Mazowieckiej, który uznał, że mają wartość historyczną i przekazał je w 1956 r. do Archiwum Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Warszawie.

**Plan akcji operacyjnej
skierowanej przeciwko patrolowi
Franciszka Kmiołka ps. „Bogdan”,
przeprowadzonej przez UB i KBW
16 IX 1951 r. (z zasobu IPN)**

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

COFNIJ SIĘ